

Høringsutkast
Kommunedelplan
for naturmangfold

2018-2026

Innledning

Kommunedelplan for naturmangfold består i tillegg til selve plandokumentet av en planbeskrivelse som utgjør bakgrunnen og grunnlaget for planen. Som tillegg til planen utarbeides det temakart som blir tilgjengelig på Hemne kommune sin kartløsning. Kommunens målsettinger, strategier og tiltak skal vurderes og vektlegges ved forvaltning av kommunens planverk og innenfor kommunens virksomhet forøvrig. Planen er tverrsektoriell og gjelder for alle kommunale enheter og tjenesteområder.

Natur som menneskenes livsgrunnlag

I hverdagen kan det ofte være lett å distansere seg fra naturen. Mange av oss jobber innendørs, kjører til og fra jobb, og har lite naturkontakt i hverdagen. For mange er det forbundet med frihet og velvære når en får anledning til å ta en avstikker ut i det fri, enten det er på fjelltur til Ruten eller fisketur i Staursetdalen. Mange verdsetter mye å komme ut i naturen og det er liten tvil om at fysisk aktivitet i skog og mark gir betydelig helsegevinst.

Naturen gir oss ikke bare naturopplevelser og god helse. Det er lett å glemme at naturen er premissen for menneskenes eksistens. Naturen renser drikkevann og avløpsvann når vannet filtreres gjennom skogbunn og jordsmonn. De grønne plantene tar opp CO₂ fra lufta og avgir O₂ som vi trenger for å puste. Plantene gir også brensel og byggematerialer, mat, dyrefor og medisiner. Insekter utfører pollinering slik at vi kan høste avlingene. Naturen er i seg selv et matkammer. Mange norske næringer er avhengige av naturens tjenester og ressurser. Naturen er dessuten opphavet til norske friluftslivstradisjoner og ulike aktiviteter basert på friluftsliv, for eksempel reiseliv.

Selv om velfungerende økosystemer er avgjørende for livet på jorda, har nesten ingen av tjenestene som økosystemene gir oss, en pris i kroner og øre. Et velfungerende økosystem avhenger av tilstedeværelsen av artene som utgjør økosystemet. Et artsrikt økosystem er generelt mer robust enn et artsfattig økosystem. Viktige funksjoner i naturen kan lett bli oversett når vi tar beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet.

Gjennom Kommunedelplan for naturmangfold identifiserer og synliggjør Hemne kommune naturverdier av både nasjonal, regional og lokal betydning, samt kommunens egne målsettinger, strategier og tiltak. Det styrkede kunnskapsgrunnlaget som følger av planen er et viktig delgrunnlag til de grundige interesseavveiningene som gjennomføres ved rullering av kommuneplanens arealdel, i forbindelse med behandling av reguleringsplaner og i behandling av enkeltsaker. Et godt kunnskapsgrunnlag om naturmangfold som er tilgjengelig i forkant av planleggings- og beslutningsprosesser vil bidra til forutsigbare forvaltningsprosesser, kortere saksbehandlingstid og helhetlig forvaltning av natur. Kommunedelplanen er ikke juridisk bindende for arealbruk, men vil altså være et viktig innspill til planprosesser og andre offentlige beslutningsprosesser.

Hva er den største trusselen mot naturmangfold?

Det har blitt vist at den viktigste årsaken til at arter og økosystemer blir truet er at artenes leveområder blir ødelagt eller forringet. Nedbygging, avskoging, drenering, gjengroing, oppdyrking og oppdemming er noen eksempler på hvordan artenes leveområder endres gjennom endret bruk av arealene. Av artene som er truet i Norge, er 90 prosent truet på grunn av ulike typer arealendringer. Forurensning, overhøsting, fremmede arter og klimaendringer gir også tap av naturmangfold, men ikke i like stor grad som endringer i arealbruk.

Utfordringsbildet for mangfoldet i naturen er komplekst og sammensatt med mange faktorer som påvirker hver for seg eller sammen. Ofte er den tilgjengelige kunnskapen om hva som finnes av naturverdier i

omgivelsene rundt oss begrenset, samt at virkningene for naturen av et konkret tiltak kan være vanskelig å forutse på forhånd.

Hemne kommunes målsettinger – en handlingsplan for naturmangfold

For å imøtegå utfordringsbildet for naturmangfoldet er det utarbeid en kommunal målsetting. Målsettingen er fulgt opp med 3 strategier og tiltak knyttet til hver av strategiene.

Målsetting: Hemne kommune skal ha en bærekraftig forvaltning slik at naturmangfoldet blir hensyntatt

Strategi A: Hemne kommune skal ivareta naturmangfold gjennom kommunal planlegging, drift og saksbehandling

Tiltak:

- **Vektlegge naturhensyn i planlegging og saksbehandling.** Hemne kommune skal vektlegge hensynet til mangfoldet i naturen ved utøvelse av offentlig myndighet, særlig i saker som medfører endringer i arealbruk. Hemne kommune skal så langt som råd er unngå tiltak som kan medføre negative virkninger på arealer som er viktige for verdifull natur. Der andre samfunnsinteresser gjør det nødvendig å gjennomføre tiltak som vil medføre slik påvirkning, skal kommunen utrede avbøtende tiltak og tilpasninger slik at tiltakene kan gjennomføres uten vesentlige virkninger for naturen. Der skaden allerede har skjedd skal muligheten for restaurering vurderes. I spesielle tilfeller kan kompensierende tiltak være aktuelt.

I tillegg til naturmangfold som har et tradisjonelt fokus gjennom nasjonalt regelverk og føringer skal naturmangfold av lokal betydning vektlegges i kommunal saksbehandling. Her inngår

- Viktige områder for arter av lokal forvaltningsinteresse
 - Viktige områder for anadrome fiskearter, innlandsfisk og marine artsforekomster
 - Viktige geologi- og landskapsmangfoldverdier
 - Større inngrepsfrie områder
 - Miljøregistreringer i skog (MIS)
- **Fokusere på økologiske sammenhenger i landskapet.** Hemne kommune skal så langt som råd – sett i sammenheng med andre samfunnsformål - ta vare på økologiske sammenhenger i landskapet. Mange arter trenger arealer uten vesentlige inngrep eller forstyrrelser for å for å jakte, bringe fram avkom, ferdes eller ved annen aktivitet. Hemne kommune skal tilstrebe å ta vare på inngrepsfrie områder langs sjø og vassdrag, større inngrepsfrie områder i utmarka og andre viktige økologiske sammenhenger i landskapet. Prinsippet om å samle inngrep skal vektlegges.
 - **Unngå forurensning til jord, luft og vann.** Hemne kommune skal gjennom sin planlegging og saksbehandling søke å finne løsninger for å hindre forurensning og avfallsproblematikk som kan gi negative virkninger for naturen og omgivelsene ellers. Hemne kommune skal sørge for at avfallsplaner ved bygge- og rivningsarbeider blir fulgt, og at ulovlige avfallshåndtering blir fulgt opp. Kommunen skal arbeide for at det blir utarbeidet avfallsplaner for alle relevante havner i Hemne som et ledd i å motvirke marin forsøpling.

- **Unngå spredning av fremmede skadelige arter.** Mange fremmede og skadelige arter spres gjennom bygge- og gravearbeider. Hemne kommune skal gjennom sin planlegging og saksbehandling tilstrebe å hindre at fremmede, skadelige arter spres i kommunen.
- **Redusere utslipp av klimagasser og klimatilpasning.** Hemne kommune skal gjennom planlegging og saksbehandling ta sikte på å finne løsninger som hindrer utslipp av klimagasser og som reduserer utslippene av klimagasser i forhold til nåsituasjonen. Der det er aktuelt bør økosystemer som har positive virkninger i forhold til klimakonsekvenser tas spesielt hensyn til. Hemne kommune skal vurdere klimatilpasningstiltak som ivaretar natur som er spesielt sårbar i forhold til klimaendringer. Klimatilpasningstiltak skal så langt som råd er – sett i sammenheng med andre samfunnsformål - ikke gjennomføres på bekostning av naturmangfoldet.
- **Vurdere naturmangfoldlovens forvaltningsprinsipper.** Ved utøvelse av offentlig myndighet i saker som kan ha virkninger for mangfoldet i naturen skal forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven alltid vurderes.
- **Vurdering av vannforskriftens bestemmelser.** Gjennom arbeidet med vannforskriften er det utarbeidet miljømål for alle vannforekomster i kommunen. Hemne kommune skal gjennom sin saksbehandling tilstrebe at miljømålene som er satt for de ulike vannforekomstene blir nådd. Ved utøvelse av offentlig myndighet i saker som kan ha virkninger for miljøtilstanden i vannforekomster skal bestemmelsene i vannforskriften vurderes.
- **Vektlegge naturhensyn i kommunal drift.** Hemne kommune skal så langt som råd er – sett i sammenheng med andre samfunnsinteresser - vektlegge hensynet til naturen ved kommunale prosjekter, drift og vedlikehold. Herunder skal kommunen blant annet:
 - gjennomføre naturvennlig drift og forvaltning av verneområder og friluftslivsområder
 - ta vare på grønne sammenhenger i landskapet på kommunal grunn, herunder opprettholde naturlige vegetasjonsbelter langs vann- og vassdrag i tilfredsstillende omfang slik at de ivaretar funksjonen for livet i vannet og som spredningskorridor for arter.
 - følge opp ansvaret som påligger kommunen gjennom vannforskriften, samt jobbe for at miljømål blir nådd.
 - støtte opp om og gjennomføre aksjoner for kartlegging og fjerning av sjøbåren avfall.
 - unngå spredning av fremmede, skadelige arter gjennom kommunens virksomhet. Hemne kommune skal bekjempe fremmede arter på egen eiendom og stimulere til bekjempelse av fremmede arter i kommunen for øvrig.
 - gjennomføre tiltak for å redusere klimagassutslipp fra kommunal sektor.

Strategi B: Hemne kommune skal ha oppdatert kunnskap om naturmangfold.

Tiltak:

- **Bevisst forhold til kunnskapsgrunnlaget.** Hemne kommune skal arbeide aktivt for å skaffe et godt kunnskapsgrunnlag om naturmangfold og vannmiljø i Hemne. Kommunen skal tilstrebe å kvalitetssikre eksisterende data, samt arbeide for tetting av kunnskapshull.
- **Temakart for naturmangfold.** Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold av nasjonal, regional og lokal viktighet skal samles og presenteres i kommunalt temakart. Områder med økologiske kvaliteter

skal også synliggjøres i kartet. Kvaliteten på kunnskapsgrunnlaget skal framgå på slik måte at det enkelt kan vurdere hvor man har kunnskap, hvilken kvalitet kunnskapen har, samt områder hvor en har indikasjon på tilstedeværelse av naturkvaliteter som ikke er kartlagt. Temakartene skal så langt som råd er være oppdatert til enhver tid med bakgrunn i beste tilgjengelig kunnskap. Temakartene skal oppsummerer kunnskapsgrunnlaget på en smidig og intuitiv måte.

- **Tilgjengelig kunnskap.** Temakartene for naturmangfold skal være tilgjengelig for forvaltningen, grunneiere, rettighetshavere og allmennheten for øvrig gjennom kommunes egne hjemmesider og eventuelt andre kanaler. Det skal jobbes aktivt for at naturkunnskap blir kjent for allmennheten.

Strategi C: Hemne kommune skal arbeide for bærekraftig bruk av naturgrunnlaget

Tiltak:

- **Viltforvaltninga** i kommunen skal stimulere til rasjonelle forvaltningstiltak for jaktbart stor- og småvilt gjennom felles forvaltningsplaner og legge til rette for god organisering. Det henvises til øvrig planverk vedrørende kommunens målsettinger for hjortevilt.
 - Det skal i planperioden utredes om bestandssituasjonen for hjortevilt i Hemne kan gi uheldige konsekvenser for øvrig naturmangfold.
 - Det skal i planperioden synliggjøres hvordan kommunalt viltfond kan brukes til viltforvaltningstiltak, herunder innen forvaltningen av småvilt.
- **Fiskeforvaltningstiltak.** Der det er formålstjenlig bør Hemne kommune bistå i prosesser for å fremme god organisering og rasjonelle fiskeforvaltningstiltak, der dette kommer naturmangfoldet og allmennheten til gode.
 - Det skal etableres en kommunal tilskuddsordning for fiskeforvaltningstiltak til gode for allmennheten og innenfor rammer av bærekraftig og naturvennlig forvaltning. Ordningen skal dekke aktuelle områder som faller utenfor andre tilskuddsordninger. Det skal etableres retningslinjer for bruk av tilskuddsordningen.
- **Hvorfor og hvordan ta naturhensyn.** Hemne kommune skal sørge for tilgjengeliggjøring av informasjon om viktigheten av å ta vare på naturmangfoldet, samt hvordan en på best mulig vis kan ta hensyn til mangfoldet i naturen. Aktuelle tema i den forbindelse er:
 - Informasjon om hvordan unngå spredning av fremmede arter
 - Naturvennlige driftsformer i landbruket
 - Informasjon om viktigheten av kantskog mot vassdrag
 - Hvordan ta hensyn til sårbare arter og økosystemer
- **Stimulere til å fremme naturmangfoldet gjennom tilskudd.** Hemne kommune skal stimulere frivillige lag, organisasjoner og andre til å fremme naturmangfold.
 - Hemne kommune skal veilede allmennheten i søknadsprosesser for tilskudd til kartlegging, tiltak og drift som ivaretar naturmangfoldet, herunder også tiltak til skjøtselsbetingede naturtyper.
 - Det skal etableres en kommunal tilskuddsordning som skal nyttes til å fremme naturmangfoldet. Ordningen skal dekke aktuelle områder som faller utenfor andre tilskuddsordninger. Det skal etableres retningslinjer for bruk av tilskuddsordningen.

- **Naturbaserte/grønne næringer.** Hemne kommune skal utrede muligheten for å (videre-)utvikle naturbasert/grønne næringer, samt mulighetsrommet for slike næringer i Hemne.
 - **Natur- og miljøkunnskap rettet mot barn- og unge.** Hemne kommune skal utrede muligheten for å sette i gang et program for å spre natur- og miljø kunnskap og holdningsskapende arbeid som en del av undervisning og læringsprosesser ved skole- og barnehager i kommunen.
-

KONTAKT

Trondheimsveien 1
7200 Kyrksæterøra

post@hemne.kommune.no
Tlf. 72 46 00 00
Faks. 72 46 00 01

www.hemne.kommune.no

